

Juhász Réka

A minőség legyél te magad!

Avagy milyen gondolatok mentén újult meg a könyvtári minőségmenedzsment arculata

„A nő, aki levágatja a haját, arra készül, hogy megváltoztassa az életét” – szól Coco Chanel közismert bölcs meglátása, amely valószínűleg nem csak a női frizurára igaz. A belső és a külső változás gyakran jár kéz a kézben. És ez nagyon is jól van így, hiszen a dolgok akkor vannak harmóniában, ha a külső megjelenés és a belső tartalom egymással összhangba kerül.

Nekünk, a Könyvtári Intézet minőségmenedzsment feladatokat ellátó munkatársainak is ez volt a célunk, amikor Horváth Adrienn kezdeményezésére belevágtunk a könyvtári minőségmenedzsment arculatának megújításába. Bár be kell vallani, hogy a mi esetünkben, a fenti idézettel ellentétben, előbb a belső változás következett be, majd azt követte a külső megújulás, de mindvégig az összhang megteremtése lebegett a szemünk előtt. A 33/2017. (XII. 12.) EMMI-rendelettel a Könyvtári Intézethez kerülő feladat – vagyis a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj pályázatok szakmai előkészítő tevékenysége – tartalmi változásait már számos cikkből* és egyéb fórumokról is ismerheti az olvasó,

* Horváth Adrienn – Tóth-Jávorka Brigitta: *Visszajelzések a könyvtári minőségmenedzsment pályázati rendszer megújításáról – kutatási adatok.* = Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, 28. évf. 2019. 3. sz. 10–18. p. <http://epa.oszk.hu/01300/01367/00313/pdf/> (2021.01.10.)

Tóth Máté: *Innovációmenedzsment a könyvtárban.* = Könyvtári Figyelő, 29. (65.) évf. 2019. 1. sz. 71–80. p. <http://epa.oszk.hu/00100/00143/00355/pdf/> (2021.01.10.)

Bognár Noémi Erika – Horváth Adrienn: *Könyvtári minőségmenedzsment: a K1 műhelynap össze-foglalója.* = Könyvtárvilág, 6. évf. 2018. 3. sz. <https://mke.info.hu/konyvtarvilag/2018/07/konyvtari-minosegmenedzsment-a-k1-muhelynap-osszefoglaloja/4932/> (2021.01.10.)

hiszen az új jogszabályi előírásnak már 2018 óta eleget teszünk. 2020-ban pedig lehetőséget kaptunk, hogy a tartalmi átalakulások az arculaton is tükröződjének, azaz megvalósuljon a külső és belső közti összhang.

Akárcsak a hajviselet terén, úgy az élet fontos kérdéseiben is vannak mindent elsősorba változtatások, amikor csak reménykedünk, hogy utólag nem bánjuk majd meg, és vannak kisebb, óvatosabb fazonigazítások. A könyvtári minőségmenedzsment új arculata talán valahol a kettő között helyezkedik el, hiszen megtartottuk a korábbról már megszokott kör alakú logóformát és a minőségre (quality) utaló „Q” betűt, de a megjelenítés újdonsága, akárcsak a színválasztás, egészen más hangulatot kölcsönöz az arculati elemeknek.

Milyen eredmény lebegett a szemünk előtt, amikor hozzáfogtunk a munkához? A hozzáértő marketingesek szerint a jó arculat helyettünk beszél: már akkor elmondja, hogy kik vagyunk, és mit akarunk, amikor még meg sem szólalunk. És itt vigyáznunk kellett, hiszen ezt az arculatot elsősorban nem magunknak terveztük, hanem azoknak a könyvtáraknak, akik az elkötelezett munka révén elnyerik a Minősített Könyvtár címet vagy a Könyvtári Minőségi Díjat. Fontos volt számunkra, hogy ez az arculat ne csak a mi értékeinket, minőségmenedzsmentről vallott elképzeléseinket tükrözze. Szerettük volna elérni, hogy a nyertes könyvtárak büszkén használják, és magukénak érezzék mind külső megjelenésében, mind a belső tartalmak vonatkozásában – legyen szó bármely könyvtártípusról.

Az arculati elemek közül mindenekelőtt annak központi elemét, a logót kívántuk megújítani, valamint a logóra építve a nyertes könyvtáraknak szánt okleveleket és táblákat, és a Könyvtári Minőségi Díj nyertesének szánt díszdíszítványt. Mindemellett néhány új elem kialakítását is tervbe vettük.

A grafikusnak szóló specifikációban azt a célt fogalmaztuk meg, hogy a készülő arculatnak – különösen a logónak – jelképeznie kell a könyvtárak több ezer éves hagyományra épülő, de dinamikusan fejlődő világát, valamint a Total Quality Management (TQM) alapú minőségmenedzsment szellemiségét is. Mindezt persze modern, letisztult formában úgy, hogy különböző méretű és anyagú felületeken is jól használható legyen. Szerettünk volna egy kifejező és egyben szerethető logót, amely visszatükrözi használója kiemelkedő teljesítményét.

A grafikus által elkészített három logóterv közül az alábbi esetben találtuk úgy, hogy megfelel ezeknek a kívánalmaknak.

Alaplogó

Az új alaplogóforma nem szakított radikálisan az előzővel, továbbra is egy Q betűt formáz, ami a minőség, vagyis az angol quality szó kezdőbetűje, és a különböző minősítések bevett szimbóluma. Így az értő szemek már első pillantásra láthatják, hogy mit is jelképez. Ugyanakkor a Q betűt alkotó körív rovátkái kinek-kinek mást jelenthetnek. Eszünkbe juttathatják egy nyitott könyv lapjait, vagy akár az egymás mellett sorakozó könyvek gerinceit, hasonlíthatjuk a nap sugaraihoz is őket, de van akinek az összetartó csapatot szimbolizálják. A rovátkák monotonitását töri meg a Q betű szára, valamint a körív kétféle színe, melyeknek szintén jelentésük van. Az arany-sötétkék párosításból az arany a kiválóságot, de bizonyos színértelmezések szerint az önismeretet is jelképezi. A sötétkék a bölcsesség és az intellektus szimbóluma, de a megbízhatóságot is szokás e színhez társítani. Ezeketől az apróságoktól válik az új logó kifejezetten a könyvtárak minősítésének Q betűjévé.

A Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj esetében kismértékben eltér egymástól mind a logó, mind az oklevél és a tábla, és az utóbbiakra a nyertes könyvtárak számára természetesen felirattal kerül fel a logó. A megkülönböztetés a feliraton túl a színekkel való játékban jelenik meg.

Minősített Könyvtár cím- és Könyvtári Minőségi Díj-logó

A Könyvtári Minőségi Díjhoz korábban is járt dísztárgy. Ezt a hagyományt szerettük volna tovább folytatni, de szintén megújított formában. A díjat nem hétköznapi anyagból, és kortárs formavilággal képeltük el. Így esett a választásunk a betonra, amely a stabilitást szimbolizálja, és ma már nemcsak az építőipar, de a képző- és iparművészek is előszeretettel használják: értő kezekben különleges tárgyak, ékszerek is készülnek belőle. A beton és az üveg találkozásából pedig kifejezetten izgalmas dísztárgy jött létre. A betondísz tervezője és kivitelezője a *MOHA design* (Molnár Ádám) volt, az üvegbetétet *Balla A. Benjamin*, a MOME művészstanára készítette.

Könyvtári Minőségi Díj – betondísz (Fotó: Visky Ákos László)

Mint ahogy a cikk első részében már jeleztem, a korábban is meglévő elemek megújításán túl újak kialakítását is tervbe vettük. Lássuk, mik ezek! A szervezet eredményességét szerettük volna minden nyertes könyvtár munkatársa számára kézzelfoghatóvá tenni valami apró elismeréssel, személyre szóló ajándékkal is. Némi töprengés után végül a logót ábrázoló kitűző mellett döntöttünk, amely a ruhán, táskán, vagy akár más felületen elhelyezve emlékeztethet mind a személyes erőfeszítésre, mind a közös sikerre, és alkalmas arra is, hogy kifejezze a csapat összetartozását. A kitűzők tervezője és kivitelezője a MaroArt volt.

Az eddig felsorolt arculati elemek mind a nyertes könyvtárak számára készültek, de szerettük volna az alaplogót több olyan felületen is megjeleníteni, amelyet a Könyvtári Intézet Könyvtári Minőségfejlesztési Osztályának munkatársai használnak. Egyrészt mi is kötelező érvényűnek érezzük a magunk munkájára nézve a TQM alapelveit, másrészt szeretnénk, ha a logót és az arculatot megismerné és megszeretné a szakma. Célunk, hogy a könyvtári minőség brandhez olyan fogalmak társuljanak, mint a szakértelem, a nyitottság, a szakmai méltóság. Ezért jelenítjük meg a logót kiadványainkon, előadásaink diasorain és nyilvános rendezvények alkalmával roll-upon. Szeretnénk, ha közvetítené azt az üzenetet is, hogy bár a logó használatának lehetősége elkötelezett és áldozatos munka eredménye, de mégis minden könyvtár számára elérhető.

A fent leírt üzenetet kívántuk tovább erősíteni egy olyan szlogennel, amely könnyen megjegyezhető és tömören foglalja magába a lényegét. *A minőség legyél te magad!*

szlogent Weöres Sándor *Tíz lépéső* című verse inspirálta. Ezzel a gondolattal arra igyekszünk felhívni a figyelmet, hogy a minőségmenedzsmentnek csak akkor van értelme, ha az nem külső nyomásra, hanem belső indítatásból ered – lényegében maga a TQM is ilyen szemléletet kíván meg. Emellett szeretnénk hangsúlyozni az egyéni teljesítmények jelentőségét a szervezet teljesítményén belül. Ez a munkatársak számára rangot és egyben felelősséget jelent. Úgy gondoljuk, hogy ez a jelmondat alkalmas arra, hogy mind az egyén, mind a szervezet megtalálja benne a maga számára leginkább ösztönző értelmezést.

A fenti gondolatok továbbítását, széles körű terjesztését szolgálják azok a tollal kiegészített, logóval ellátott jegyzetfüzetek, amelyeket konferenciák, szakmai találkozások alkalmával kívánunk az érdeklődőknek ajándékozni. Ezek kiválasztásánál előnyben részesítettük a minimalista megjelenést.

Szerettük volna kifejezni megbecsülésünket a felkért szakértőink munkája iránt, és egyben segíteni szakértői tevékenységüket egy apró figyelmességgel. Így számukra egy logóval ellátott mappát és egy szlogennel ellátott tollat álmodtunk meg, amelyeket a helyszíni ellenőrzések során is használhatnak majd. A toll és a mappa nemcsak praktikus, de az egységes megjelenést is elősegíti.

Logóval ellátott jegyzetfüzet és mappa, ajándéktoll a szlogennel, kiegészítők (Fotó: Visky Ákos László)

Végezetül köszönet illeti az arculatot tervező grafikusot, Olajos Mária Csenget a kreativitásért és a kiegészítő együttműködésért, valamint a Könyvtári Intézet igazgatóját, Fehér Miklóst a támogatásért és a különböző arculati variációk vé-

leményezésében való részvételért, továbbá Békésiné Bognár Noémi Erikát az alapos és körültekintő szervezésért, és végül, de nem utolsósorban az Emberi Erőforrások Minisztériuma Könyvtári és Levéltári Főosztályát, hozzájárulásuk és támogatásuk nélkül az új arculat nem jöhetett volna létre.

A Könyvtári Intézet Könyvtári Minőségfejlesztési Osztályának munkatársai bíznak abban, hogy a könyvtáros szakma mielőbb megismeri és megszereti a könyvtári minőség új arculatát, és a címet és a díjat elnyerő könyvtárak magukénak érzik majd. Titkon azt reméljük, hogy üzenetével hozzá tud járulni ahhoz is, hogy minél több könyvtár elinduljon a minőség útján.

Véleményüket, észrevételüket a jubasz.reka@oszk.hu e-mail-címre várjuk.

A projekt megvalósításában partnereink voltak:

Yo'self
(Olajos Mária Csenge)

MaroArt

MOHA design
(Molnár Ádám)

A KMÉR, vagyis a Könyvtárak Minőségi Működésének Értékelési Rendszere azon könyvtáraknak nyújt segítséget, akik tudatosan szeretnék intézményüket fejleszteni, akik szeretnének megfelelni törvényi kötelezettségüknek (1997. évi CXL. törvény 55. § (1.) bekezdés k) pontja), tehát szolgáltatásaikat a könyvtári minőségirányítás szempontjait figyelembe véve szervezik; továbbá akik fel szeretnének készülni a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj pályázatokra.

A nyomtatott KMÉR-t kérésre ingyenesen eljuttatjuk Önhöz és könyvtárához.
Igényleadás: minoseg@oszk.hu

KÖNYVTÁRAK MINŐSÉGI MŰKÖDÉSÉNEK ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE

TQM

A TQM-folyamat vezetése • Képzés • Elismerés
Kommunikáció • Mérés • Támogató struktúrák

